

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ҳакимзода Маъруф Маҳмудӣ дар мавзӯи “Механизми ташкилӣ-иқтисодии рушди устувори комплекси озуқаворӣ дар минтақа: назария, методология, амалия (дар мисоли вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 – Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ пешниҳод гардидааст.

Дар оғози ислоҳотҳои бозорӣ бо рушди муносибатҳои нави бозорӣ, раванд ва оқибатҳои ҷанги шаҳрвандӣ чун дар дигар соҳаҳои хоҷагии халқ, дар соҳаи кишоварзӣ ва комплекси озуқаворӣ низ муаммоҳои зиёд пайдо гардид. Муаллиф дуруст нишон медиҳад, ки қафомонӣ дар техника ва технология, коҳишёбии сармоягузорӣ, баланд шудани хароҷот барои истеҳсоли маҳсулот ва дар ниҳоят пастшавии рақобатпазирии соҳаи комплекси озуқаворӣ, на танҳо дар бозори дохилӣ, инчунин дар бозори беруна низ ба миён омад. Мавҷуд набудани концепсияи аниқ инкишофи комплекси озуқаворӣ барои пастшавии минбаъдаи истеҳсоли молу маҳсулот, вайроншавии ҳамгироии алоқаҳои хоҷагидорӣ дар сатҳи маҳалло, бадшавии кооператсияи байнисоҳавӣ, ҳавасманд нагардидани сармоягузори имконпазир хатари ҷиддӣ дошт.

Чи хеле, ки муаллиф қайд менамояд аз оғози ҳазорсолаи нав дар иқтисодиёти кишвар, аз он ҷумла дар минтақаҳои он давраи ободкорӣ, созандагӣ бо суръати баланд инкишоф ёфта истодааст ва то ҳол идома дорад. Аз соли 2006 таъмини “Амнияти озуқаворӣ” ҳамчун ҳадафи стратегии давлат эълон карда шуда, то ҳоло амалӣ шуда истодааст. Дар мамлакат вобаста ба ин, ҳуҷҷати мақсаднок «Барномаи рушди низоми агроозуқаворӣ ва кишоварзии устувор барои то соли 2030» қабул карда шуд.

Барномаи мазкур бо мақсади давом додани ислоҳоти аграрӣ, таъминоти шароитҳои мусоид барои пешрафти соҳаи кишоварзӣ, баланд намудани маҳсулноки, таъсиси ҷойҳои корӣ, истифодабарии самараноки об ва энергия, рушди устувор, баланд намудани сатҳи некуаҳволии аҳоли ва амнияти озуқаворӣ мамлакат коркард шудааст.

Дар натиҷаи амалҳои қабулгардида, дар низоми комплекси озуқаворӣ муваффақиятҳои назаррас ба даст оварда шуд. Оид ба масъалаи мазкур дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон “Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ”

санаи 28 декабри соли 2023 арзёбии асоснок ироа карда шуд, ки дар баробари он вазифаҳо ва дастуру супоришҳои мушаххас дода шуд.

Докторант қайд менамояд, ки сарфи назар аз пешравиҳои бадастомада дар вилояти Суғд ва умуман дар сатҳи ҷумҳурӣ, вобастагӣ аз воридоти маҳсулот, махсусан дар мавриди баъзе категорияҳои маҳсулоти озуқаворӣ ниёзи ҳаррӯза, ҳанӯз боқӣ мондааст. Мушоҳида мегардад, ки сатҳи таъминоти аҳоли бо як қатор маҳсулоти озуқаворӣ коҳиш меёбад, ки ин ҳолат бевосита ба амнияти озуқаворӣ кишвар таъсири манфӣ мерасонад ва бо мурури замон осебпазирии онро афзоиш медиҳад. Ин мушкилот бештар ба таъмини аҳоли бо молҳои муҳими озуқаворӣ, аз қабилӣ орд, гандум, рағванҳои наботӣ, гӯшт ва маҳсулоти гӯштӣ, биринҷ, шакар, инчунин сабзавоту меваҷот дахл дорад.

Дар ҳолати мавҷудияти мушкилотҳои рушди кишоварзӣ, тағйиротҳои глобалӣ дар бозори озуқаворӣ, афзоишҳои эҳтиёҷот ба таъминоти шумораи кифояи маҳсулотҳои асосии озуқаворӣ барои аҳолии афзоишбандаи мамлакат, аз нуқтаи назари амнияти озуқаворӣ ва шугли аҳоли зарурати гузаронидани таҳқиқоти ҳамаҷонибаро, дар навбати аввал, дар ҳар як минтақаи алоҳидаи кишвар ба миён гузоштааст.

Муаллиф дар таҳқиқоти худ қайд менамояд, ки таъмини шароит барои рушди устувори комплекси озуқаворӣ, ғанигардонии бозори минтақа бо маҳсулоти озуқаворӣ рақобатпазири коркарди пурра ва таъминоти амнияти озуқаворӣ дар ҳар як шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ масъалаи муҳим арзёбӣ карда мешавад. Вазъиятҳои номбурда оид ба муҳимият ва саривақтии интиҳоби мавзӯи таҳқиқот шаҳодат дода, бо асосноккунии дурнамои рушди соҳаҳои комплекси озуқаворӣ ва коркарди самтҳои сиёсати агроозуқаворӣ дар ҷодаи таъминоти озуқаворӣ вилоят алоқамандии зич доранд.

Натиҷаҳои таҳқиқот аз ҷониби мақомоти давлатӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олӣ истифода мешаванд, ки аҳамияти амалӣ ва татбиқшавии онҳоро тасдиқ мекунад.

Дар баъзе мавридҳои таҳқиқоти илмӣ услуби матн аз ҷиҳати академӣ каме мураккаб буда, содатарифода мешуд, самаранокии онро нишон медод. Ин камбудиҳо аҳамияти илмию амалии кори илмиро паст накунад ҳам, аммо барои мукамал кардани натиҷаҳои таҳқиқот, бояд ислоҳ карда шаванд. Камбудиву костагиҳои номбурда бештар бо таҳрири на он қадар саҳеҳи матни автореферат вобаста буда, дар баъзе қитъаҳои матн доништа гирифтани мазмуни марказии он мушкил мегардад.

Хулоса ва тавсияҳои аз ҷониби муаллиф ироагардида барои такомули минбаъдаи ташаккулу рушди устувори комплекси озуқаворӣ дар минтақа ва ҳамчунин барои ғанӣ гардонидани пойгоҳи таҳқиқотиву фаъолияти педагогӣ аҳамияти воқеӣ дошта метавонанд.

Автореферати диссертатсияи Ҳакимзода М.М. ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллиф сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 – Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ мебошад.

Тақриздиханда:

доктори илмҳои иқтисодӣ, профессори
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Низамова Т.Д.

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 17
Тел: (+992) 93-423-82-20
E-mail: tuhfamoh49@mail.ru

Имзои доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор
Низомова Тӯҳфамоҳ Давлатовнаро тасдиқ менамоям:
Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Шодихонзода Э.Ш.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17
Тел/факс: +992 (3222) 21-77-11
E-mail: tnu.tj

«28» 10 соли 2025